

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

התובעים:

1. ס.פ.ד

2. א.ב.ד

ע"י ב"כ עו"ד שירלי שדה

נגד

הנתבע:

א.ב.

ע"י ב"כ עו"ד גילי לאור-פליקסברודט

פסק דין

1
2 פרשה עצובה של יחסים במשפחה הונחה על שולחני, ובה נדרשתי להכריע, האם זכאים סב וסבתא
3 לקשר חופשי עם נכדתם.
4

הרקע ותמצית טענות הצדדים

5
6
7 1. התובעים הגישו תביעה כנגד אבי הקטינה (להלן: "הנתבע") שהיה נשוי לבתם המנוחה,
8 שנפטרה בגיל 35 ממחלת הסרטן.

9
10 2. בתם המנוחה של התובעים והנתבע נישאו בשנת 2000 והקטינה נולדה ב-2008.

11
12 3. לטענת התובעים, לאורך כל תקופת מחלתה של המנוחה, סייעו לה בני המשפחה המורחבת,
13 וכמובן סייעו בטיפול בקטינה.

14
15 4. לטענתם של התובעים, הנתבע עשה פעולות שהיה בהן כדי להביא לנתק בין קרובי משפחתה
16 מצד אמה המנוחה, ובעיקר מן התובעים. עם מותה של המנוחה, ניתק הנתבע, לטענת
17 התובעים, כל מגע עם משפחת המנוחה, וכך כפה גם על הקטינה "עת עקר אותה מזרועות
18 סבתה ממש אשר, כאמור, היתה זו שטיפלה בקטינה מיום היוולדה ועד לעת בה נפטרה בתה
19 המנוחה אם הקטינה".
20

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

5. עוד הוסיפו וטענו התובעים, כי סמוך לאחר מות המנוחה, לא אפשר הנתבע הסדרי ראייה עם בני המשפחה המורחבת ורק לאחר לחץ אפשר לתובעים לבד "... להיפגש עם הקטינה אחת לשבוע ולמשך שעה וחצי בלבד".
- התובעים הוסיפו כי הביקורים היו מתנהלים בסלון ביתו של הנתבע, תחת עינו הפקוחה, ותחת השגחה צמודה של הנתבע לבד או עם אחד מבני משפחתו, הנתבע אף מסרב כי הביקורים יהיו מחוץ לדירתו, אפילו לא בגינה הסמוכה לביתו.
6. הנתבע מסרב לאפשר לתובעים להשתתף במסיבות בגן של הקטינה או בימי ההולדת שלה בגן. הוא אסר על הקטינה לקבל את פני התובעים בחיבוק או בנשיקה, וכך גם בסוף ביקור התובעים ולעת פרידתם מהקטינה.
7. לטענת התובעים, במהלך המפגש עם הקטינה, נוהג הנתבע לכוות את התובעים ולכנותם "שקרנים", והכל בפני הקטינה, תוך ביזויים והשפלתם של התובעים, ועל מנת לפגוע בהם ולרפות את ידיהם מהמשך ביקוריהם את הקטינה.
8. גם בתם הנוספת של התובעים, דודתה של הקטינה, פנתה אל הנתבע פעמים אינספור וניסתה לדבר על ליבו ולהדגיש בפניו את החשיבות שבקשר שבין הקטינה עם משפחתה של האם בכלל, ואף מחתה באוזניו על התנהגותו.
9. עוד הוסיפו התובעים (בסעיף 27 לתביעתם) "... עוד בעת שבה המנוחה נאבקה על חייה, ובהיותה בבית החולים, החל הנתבע לנהל קשר רומנטי ואינטימי עם חברתה. הנתבע לא טרח להסתיר קשר זה, ואף הופיע לשבעה עם חברתו החדשה, כשהם מצחקקים לכל עבר, וכך גם בני משפחתו של הנתבע". לאור התנהגותו של הנתבע, נאלצו התובעים ושאר בני משפחתם לשבת שבעה בנפרד מן הנתבע.
10. עקב כל האמור לעיל, ביקשו התובעים כי ייקבעו הסדרי ראייה בינם לבין הקטינה.
11. מנגד, כבר הנתבע בכתב הגנתו בטענות התובעים בתביעתם.
12. הנתבע הודיע כי הוא מתנגד להרחבת הסדרי הביקור של התובעים עם בתו בת ה-4, והודיע כי הוא גם מתנגד לאפשר לה להיפגש עם בני משפחתה האחרים של אשתו המנוחה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1
- 2 .13. הנתבע הבהיר בהגנתו, כי המנוחה חלתה בסרטן בהיותה בהיריון ונפטרה בטרם עת בהיותה
- 3 בת 35 שנים בלבד, כאשר הילדה היתה בת שנה וחודשיים בלבד.
- 4
- 5 .14. לטענתו של הנתבע, התנהלותם של התובעים כלפי הנתבע, דברי הלעז והשקרים החמורים
- 6 שהם טוענים נגדו, גם בכתב התביעה, המביעים היטב את יחסם אליו, את השנאה, העוינות
- 7 הקשה כלפיו ואת שלל האשמותיהם כלפיו, לרבות ובמיוחד בנושאים הקשורים בהתנהלותו
- 8 כלפי המנוחה, התנהגות שהחלה בסמוך לפטירתה, גרמו וגורמים לפגיעה קשה ביותר
- 9 ברגשותיו של הנתבע, והם הגורם להתנגדותו להרחבת הקשרים שלהם עם הילדה. הנתבע
- 10 הוסיף וטען " ... שכן הילדה הגדלה אצל אביה והוא ההורה היחיד שלה, מימי ינקותה, לא
- 11 אמורה להיות חשופה למפגשים עם מי שעוינים את אביה ומאשימים אותו בין היתר במות
- 12 אמה".
- 13
- 14 .15. הנתבע הוסיף כי השיקול המכריע הוא טובת הקטינה, ועל כן טען הנתבע כי התרת הרחבתם
- 15 של הסדרי הראיה בין הסבים לקטינה ליותר מפעם בשבוע, כפי שמתקיים כעת, כמו גם
- 16 האפשרות לתת להם לקחת את הבת ללא השגחה ונוכחותו אל מחוץ לבית ו/או לפגישה עם
- 17 קרובי משפחת אמה, יהיו באופן מפורש בניגוד מוחלט לטובת הילדה " ... אשר קרוביה לא
- 18 יהססו מלהסית אותה נגד אביה הנתבע".
- 19
- 20 .16. הנתבע הוסיף עוד, כי השטנה והעוינות כלפי הנתבע והכתובים במפורש בכתב התביעה,
- 21 אינם נותנים כל מקום להיעתר לתביעת התובעים: כך באשר לשקר המתועב כי הוא ניהל
- 22 פרשת אהבים עם חברתה של המנוחה עוד בחייה, וכי הוא במהלך השבעה בילה עמה
- 23 וצחקק איתה בנוכחות האורחים, והמשך בטענות הכוזבות כי ניתק את הילדה מהתובעים
- 24 וכלה באמירות בכתב התביעה כי הוא מתעלל בתובעים ומשפיל אותם.
- 25
- 26 .17. הנתבע הוסיף עוד, כי ביומה האחרון של המנוחה, בהיותה גוססת בבית החולים, אמרה
- 27 אחות המנוחה, כי היא כבר התייעצה עם עורכת דין כיצד תוכל לקבל אליה את התינוקת
- 28 (אז בת שנה וחודשיים) ולגדל אותה לאחר מות אמה. גם היא וגם התובעים חזרו על כך גם
- 29 בדברים שנשאה ליד קבר המנוחה כשאמרה כי "אני מבטיחה שאגדל את הילדה".
- 30

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

18. עוד הוסיף הנתבע, כי יומיים לפני פטירת המנוחה, האשימה אותה אחות המנוחה כי בגללו המנוחה במצב סופני. מיד לאחר הלוויה, בדירת המגורים של הנתבע והמנוחה ובנוכחות כל הקהל שהתאסף שם, משפחה קרובה, חברים קרובים, החלה אחות המנוחה לצעוק על הנתבע האבל והכאוב עד אין קץ, כי "... הוא רצח את אחותה ומצץ את דמה, במטרה להתחתן עם חברתה הטובה ... " וכל זאת, למרות טיפולו המסור כל כך במנוחה שחלתה בסרטן, ומלחמתו המשותפת עמה במחלה שהכריעה אותה לבסוף לאחר כ-15 שנות חיים משותפים ו-10 שנות נישואים מאושרות ואוהבות.
- 8
- 9 הנתבע הוסיף עוד, כי עם הישמע צעקותיה של האחות, התובעים לא אמרו מילה, ואף לא ביקש מבתם להפסיק.
- 10
- 11
- 12 19. למחרת, יום לאחר ההלוויה, שלחו התובעים אל הנתבע מברק, בו הם מבקשים לקבל אליהם את הקטינה ליומיים, משעה 08:00 ועד 20:00. הנתבע שלח את הקטינה לבין הוריו, ואחותו טיפלה בה.
- 13
- 14
- 15
- 16 20. הנתבע השיב לתובעים במברק, כי הוא מבקש לכבד את זכר המנוחה, וכי לאחר שיתיעץ עם אנשי מקצוע, הוא ייזום מפגש.
- 17
- 18
- 19 21. הנתבע טען כי לאחר מכן הוא ואחיו לקחו את הקטינה לביקורים אצל התובעים כשלוש פעמים. לאחר מכן, הגיע מכתב מעו"ד מטעם התובעים ובעקבותיו הגיעו הצדדים להסדר הקיים כעת.
- 20
- 21
- 22
- 23 22. לטענת הנתבע, גם התובעים וגם האחות לא הביעו ולו פעם אחת כל אהדה או תנחומים כלשהם לנתבע שאשתו, אהבתו היחידה, נפטרה. לטענתו "... הם ראו ורואים אותו כאויב, וכך הם נוהגים כלפיו על לא עוול בכפו".
- 24
- 25
- 26
- 27 23. ביום 13.4.2010, שיגרה אחות המנוחה אל הנתבע מכתב בפקס ובו שוב דברים פוגעניים, בין היתר כתבה: "... הינך שיכור מן העצמה הנוכחית בידיך, מהכוח להכאיב ולהתנקם – אותו כח שניתן מהמקום בו פגעת באחותי פגיעה חמורה", וגם התובעים עצמם, שלחו באמצעות אחות המנוחה פקס למקום עבודתו של הנתבע. בנוסף, תיאר הנתבע, כי אחות המנוחה התקשרה אל הוריו, השמיצה אותו בפניהם וגרמה להם כמו לנתבע עגמת נפש מרובה.
- 28
- 29
- 30
- 31

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1
- 2 24. עוד הוסיף הנתבע ותיאר פניות פוגעניות נוספות של אחות המנוחה כלפיו, ולאחר שהנתבע
- 3 שמע מן הגנת בגן של הקטינה, כי האחות פנתה אליה וביקשה לבקר את הילדה בגן, הגיש
- 4 הנתבע בקשה לבית המשפט לענייני משפחה לקבלת צו למניעת הטרדה.
- 5
- 6
- 7 25. הנתבע הוסיף בהגנתו, שהתובעים אינם מדברים איתו מטוב ועד רע, והעוינות שלהם כלפיו
- 8 אינה מוסתרת, הם מאשימים אותו ועל כן אין הוא מנהל איתם שיחות. הנתבע הוסיף כי
- 9 כפי שהדבר נראה בעיני התובעים, הילדה היא רק בתה של בתם המנוחה, תוך התעלמות
- 10 מוחלטת מהנתבע, אביה, אותו הם ממשיכים להשפיל ולהשמיץ.
- 11
- 12 26. הנתבע הוסיף וטען כי נוכח המתואר לעיל, אין להתיר לתובעים לקחת את הקטינה מחוץ
- 13 לביתו וללא השגחתו, וזאת בשל ההסתרות הברורות שהם יסיתו אותה, במישרין ובעקיפין,
- 14 ונוכח דעתם השלילית כל כך על הנתבע. לטענתו של הנתבע, בהיעדר יחסים תקינים בין
- 15 הנתבע לתובעים – לא תיתכן כל הרחבה והעמקה של הקשר של התובעים עם הקטינה.
- 16
- 17 27. הנתבע הוסיף בכתב הגנתו, כי בעת הגשת כתב הגנתו ובחלוף שלוש שנים ממועד פטירתה
- 18 של אשתו המנוחה, כאשר התובעים מעולם לא חזרו בהם מהאשמותיהם האיומות כלפיו,
- 19 ומביקורתם חסרת השחר נגדו, הדבר מצביע על עומק טינתם כלפיו, ועל כן הרחבת הסדרי
- 20 הראייה שלהם עם הקטינה תפגע בו באורח קשה ביותר, וכמובן גם בילדה.
- 21
- 22 **מבוא דיוני**
- 23
- 24 28. סקרתי בהרחבה את האמור בכתבי טענותיהם של הצדדים, כדי להמחיש עד כמה פעורה
- 25 תהום ביניהם.
- 26
- 27 29. למרבה הצער, העוינות שבין הצדדים חלחלה גם אל באי כוחם שלא לצורך, והדבר בלט גם
- 28 בדיונים.
- 29
- 30 30. עוד אציין, כי בדיונים בלט מאוד היעדר הגמישות של הצדדים כולם. אני מניחה, שאם
- 31 התובעים היו מגלים גמישות ולו מועטת ביותר, יכולים היו להתנצל בפני הנתבע והדברים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 היו נפתרים ברמה האנושית, וביחסים בין אישיים בלא צורך לפנות לערכאות. בהקשר זה
 2 אציין, כי גם תביעת אחות המנוחה שביקשה הסדרי ראייה עם הקטינה נדחתה בהיעדר
 3 עילה על ידי כבוד השופטת סיוון ז"ל (ראה: תמ"ש 50578-09-11).
 4
 5 31. למרבה הצער, נסיוני לקרב בין הצדדים לא הועילו, וגם העו"ס לסדרי דין שנתנה תסקיר,
 6 אף היא הגיבה בצורה קשה בחקירתה של באת כוח הנתבע, עד כדי כך שנאלצתי להורות על
 7 הפסקת דיון באחת הפעמים.
 8
 9 32. צר לי על שהדברים הגיעו כדי כך, אך משלא נותרה ברירה בידי, ניתנת בכאן הכרעתי.

דין

הדין

- 10
 11
 12
 13
 14
 15 33. סעיף 28א לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות תשכ"ב-1962, קובע:
 16
 17 **"מת אחד ההורים של קטין, רשאי בית המשפט לתת**
 18 **הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין."**
 19
 20 34. כפי שקבע כבוד השופט אלון, בפסק הדין המוביל בסוגיית קשר סבים-נכד, ע"מ 121/79
 21 פלוני נ' פלונית:

22
 23 "העיקרון שביחסי סב-סבה ונכדים, המונח ביסוד ההוראה
 24 בסעיף 28א הנ"ל, אינו טעון הסבר: מושרש הוא עמוק ברגשי
 25 אנוש וביחסי בני משפחה לדורותיה, אך אופן יישומו ודרכי
 26 ביצועו, במיוחד כאשר השאלה באה לכלל דיון והכרעה לפני בית
 27 המשפט, מחייבים זהירות מירבית. זהירות זו, תנאי קודם היא
 28 לכל מעשה פסיקה בתחום הרגיש של דיני משפחה, והצורך בה
 29 גדול הוא במיוחד בענייננו, כבכל נושא שבתחום זה, שבו מדובר
 30 בשלומם ובעתידו של קטין, הכלל המנחה והקובע בכל החלטה
 31 שהיא, היא טובתו של הקטין. הדבר המיוחד הנוסף בנושא

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 שבסעיף 28א הוא בכך שמדובר בו – בדרך כלל – באשה צעירה,
2 שזה עתה שכלה את בעל נעוריה ...
3 ... מה הן הזכויות שמבקש המחוקק להעניק להורים השכולים,
4 כפי שכך נאמר בשולי סעיף 28א(א). נאמר בו כי בית המשפט רשאי
5 'לתת הוראות בעניין המגע בין הורי המת לבין הקטין', מליס אלה
6 מצאנו בסעיף 24 לחוק, הדן בהורי קטין החיים בנפרד, שרשאים
7 הם להסכם ביניים – וההסכם טעון אישורו של בית המשפט –
8 בין היתר, מי מהם יחזיק בקטין, ומה יהיו זכויות ההורה שלא
9 יחזיק בקטין לבוא עימו במגע ...
10 ...אך גם אם יפה היא מידת הצמצום בפירוש זכות הורי ההורים
11 שבסעיף 28א וביישומה להלכה למעשה, הרי אין ספק בכוונת
12 המחוקק וברצונו לקיים באיזו צורה שהיא את זכותם האנושית
13 האלמנטרית של הורים שכולים לבקר ולראות את הנכד שהשאר
14 אחריו בנס שנפל בקרב או מת בדרך אסון. כיבוד של זכות זו
15 מוטל הוא גם על בן הזוג הנשאר בחיים וכאמור לעיל, כך הוא
16 הדבר גם בעולמה של הלכה בהלכות כיבוד אב ואם שחוק
17 הכשרות המשפטית והאפוסטרופסות אימצו אף כלשונו ...".

18
19 35. עוד נקבע בפסיקה, כי כפיית קשר בין סבים לנכדים, לא תשרת את טובתם של הקטינים
20 במצב בו הוריהם אינם משתפים פעולה, ויש יחסים קשים בין הסבים להורים. עוד נקבע, כי
21 סמכות בית המשפט להתערב בהחלטות הוריות הנוגעות לקשר הורי הורים, תהיינה
22 בנסיבות מיוחדות בלבד, ותינתנה במשורה, וכך נקבע בין היתר:

23
24 "הכלל הוא כי שעה שמוצא בית המשפט כי הורים מונעים
25 מילדים קשר עם הורי-הורים או מי מהם והורי ההורים עותרים
26 לסעד בדבר הקמת קשר בינם לבין נכדם, שומה על בית המשפט
27 לבחון כיצד ניתן לשרת בצורה מיטבית את טובת הילדים בהקשר
28 זה של קשרי נכדים – הורי הורים, ועל פי מבחן זה, ייעתר
29 לבקשה או ידחה אותה.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 הסמכות לכך נתונה כחלק מן הסמכות הכללית הרחבה שהעניק
2 המחוקק לבית המשפט על פי סעיף 63(א) לחוק הכשרות
3 המשפטית והאפוסטרופסות, תשכ"ב-1962".

4
5 (ראה: ע"מ (י-ם) 500/09 פלונית נ' אלמוני (7.1.2010) (פורסם במאגר "נבו").

6
7 36. ועוד נקבע ברמ"ש (ת"א) 2102-03-12 פ. נ' פ. ואח' (29.7.2012) (פורסם במאגר "נבו"):

8
9 "כיום קיימת אפשרות למתן זכות עמידה לסבים ולסבתות לנקוט
10 בהליך שמטרתו הסדרת קשר בינם לבין נכדיהם. אין ספק כי
11 להורים ניתנת זכות הבכורה להחליט בעניינם של ילדיהם, ויש
12 להעניק זכות התערבות להורי ההורים בזהירות רבה מאד
13 ובמשורה. ודוק, במקרה הנדון דחיית הבקשה לדחיית תובענת
14 המשיבים על הסף משמעותה רק אי שלילה על הסף של יכולתו
15 לבוא בשערי בית המשפט במטרה לנסות להוכיח כי טובת
16 הקטינים מחייבת הענקת זכות ביקור וקשר עימם."

17
18 37. אין מחלוקת איפוא, כי לסבים יש "זכות עמידה" בבקשה לקשר עם נכדיהם, וראה בעניין
19 זה גם מאמרם של ד"ר ישראל דורון וגליה לינצ'יץ "זכות העמידה של סבים וסבתות לקשר
20 עם נכדיהם", משפחה במשפט, כרך ב' התשס"ט עמוד 147 (פורסם במאגר "נבו"); וכן ראה
21 את הניתוח המשפטי באשר להיות זכות הסבים להסדרי ראייה עם נכדיהם משום "זכות
22 הליכית" ולא זכות מהותית, כאשר המבחן האמיתי הוא טובת הילד. ראה בעניין זה תמ"ש
23 (קריות) 1900/06 היתומה נ' האלמנה, תק-מש 4)06 103 (29.10.06) מפי חברתי, כבוד
24 השופטת אספרנצה אלון.

מן הדין לנדון

25
26
27
28 38. אין בידי לקבל את טענת הסבים בסיכומיהם, כי לכאורה זכותם של הסבים להסדרי ראייה,
29 היא "זכות מוכחת" בספר החוקים. ההיפך הנכון. אכן, לסבים יש "זכות הליכית" לפנות
30 ולבקש הסדרי ראייה עם נכדם, אך באופן טבעי, הזכות להליך כזה נובעת מעצם טבעה של

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 התנגדות ההורים – אם יש כזו - ועל בית המשפט לשקול את טובת הקטין, וכמובן שטובה
2 זו צריכה להישקל בהתייחס לקטין הקונקרטי בו עסקינן.
3
4 בדומה לתמ"ש 1900/06 (קריות)(שם), גם במקרה הנדון בפניי המליצו גורמי הרווחה על
5 הרחבת הקשר בין התובעים לנכדתם. להלן, אצטט מתוך התסקיר, 1.9.14:
6

7 "הקשר של הסבים עם א. ביתו: א. בגן ובצהרון עד 17.00, ובכל
8 זאת הם מגיעים ב 15.00 וזה לא נוח לו. מרגיש שהם דורשים
9 ודורשים 'מגיע לנו', מסיתים נגדו ומדברים עליו, משמיצים
10 ומעירים לו בפניו כמה הוא מסית ולא נותן להם כבוד וזה
11 מפחיד את הילדה. א. אינו מסוגל כבר לראותם בביתו ועדיין
12 מכניסם לביתו 'כאוייביו' ו'נותן' להם את הדבר הכי יקר בחייו.
13 לדבריו, עד לא מזמן א. שיחקה עימם וכעת היא מבינה מה קורה,
14 מרגישה אותו. כשא. יודעה שהסבים מגיעים - נעשה לה עצוב,
15 היא לא שמחה לראותם. הקשר עימם לא בריא לדבריו. הוא עסוק
16 בכתבי תביעה שמקבל, הם נגדו ומושכים אותו וצריך משאבים
17 וכוחות ובעצם לא מצליח להמשיך הלאה בחייו. הוא מנסה כבר
18 4.5 שנים לאפשר לסבים לראות את ביתו אך כיום לא יכול יותר.
19 לדבריו הם מציקים ומעירים לו, הם גורמים לערעור סמכותו
20 ואהבתו כלפי הילדה. וכן הם מעירים לה שאינה מחונקת כאשר
21 היא מסרבת להיות עימם. א. טוען שמתקשה להתרפא כי הם
22 מסובבים את הסכין בגופו עוד ועוד. לדבריו הוא מבין את הכאב
23 שלהם על אובדן ביתם אך זה לא אמור לבוא על חשבוננו. הם
24 מחפשים להוציא את התסכול והכאב עליו, רואים בו כמטרה
25 עליה זורקים החיצים. א. מתנגד להסדרי קשר ביו ביתו לסבא
26 וסבתא לדבריו אינו יכול לעצום עיניים יותר, סובל מהצקותיהם,
27 רע לו כשרואה אותם, רע לו שחושבים עליו שהוא רע ויש לו ממש
28 חלחלה כשהם באים בימי שני. הוא פוחד שאם הסבים יישארו
29 עם א. לבד הם יסיתו אותה נגדו, מפני שהם שונאים אותו.

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 הוא מעדיף שהמפגשים לא יתקיימו אצלו בבית, בעצם מעדיף
2 שלא יהיו ביקורים כלל. ביקור ללא פיקוח - לא מתקבל אצלו על
3 הדעת.
4 לשאלתי אם הם שונאים את א. ענה שמן הסתם הם אוהבים את
5 הנכדה אך הם מסוכנים להסתה.
6 לדעתו כרגע המפגשים איתם לא בריאים לנפש הילדה ולנפשו.
7 הנ"ל שולל אבחון לא. וחושב שאין צורך וזה רק יקשה עליה. א.
8 טען כי אם לדברי יש חשש שא. מוחקת את הצד של אימה - זה
9 לא בגללו אלא הסבים הם הגורם לכך, וכן בגלל שא. מרגישה
10 אותו.

...

סכום:

14 ... , זוג שנישא וכעבור 9 שנים הביא לעולם את ביתם א. במהלך
15 ההיריון חלתה האם בסרטן וכעבור שנה נפטרה. האב מגדל את
16 ביתו לבד, ללא זוגיות חדשה. בעבר התגוררו ב... לפני שנה האב
17 קנה דירה ועבר לגור ב....
18 הסבים השכולים ס. וא. מתגוררים ב... לדבריהם א. מרחיק את
19 נכדתם מעליהם, שומר עליה פיזית שלא תהיה במגע כלשהו
20 עימם, מסית אותה נגדם בפניה ומכנה אותם בשמות קשים כך
21 שהילדה הקטנה אינה מדברת עימם, מתרחקת ומסרבת לכל
22 קשר של דיבור, מגע ומשחק. הסבים מגיעים לבית האב מידי
23 שבוע בימי שני בשעות 15.00-16.30 - וחוזרים כלעומת שבאו עם
24 כאב ולב שבור בתחושה שאמנם איבדו את ביתם אך ייתכן
25 שיאבדו גם את נכדתם. הם חוששים שהילדה אינה מכירה את
26 אימה, משפחת אימה, הרקע ממנו באה והמורשת שלה. א. טוען
27 שהסבים מאשימים אותו כמסית, אובססיבי וקשה, ושגישתו
28 מאשימה אותו כרוצח אשתו, טוען שהילדה סובלת מכך שהסבים
29 באים מפני שהיא מרגישה אותו ואת תחושותיו. הוא מעדיף שלא
30 יהיה בניהם קשר ומודה בכך. הוא אינו מטופל רגשית כי לדבריו
31 אינו מתחבר לכך. הנ"ל חושב שהוא אבא טוב הדואג לביתו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 היחידה ומטפל בכל צרכיה ומבקש הערכה לכך. רואה את ביתו
2 אלמה ואותו כאחד.
3 התרשמתי שיש קושי ברור בנפרדות בין האב וביתו. נראה
4 שהילדה בלי מרחב נשימה.
5 הסבים ס. וא. הם הורים שכולים ומקבלים טיפול רגשי מטעם
6 משרד הביטחון. גם א. זכאי אך טוען שאינו מתחבר לכך. השאלה
7 היא האם א. תפיק תועלת מפניית אביה לטיפול רגשי, אני
8 מאמינה שכן. הבדיקה והכיוון שלנו- מה הם צרכי הילדה: נראה
9 כי היא מטופלת היטב ע"י אב מסור ואוהב מאוד, אב הדואג לכל
10 צרכיה הפיזיים ורואה אותה במקום הראשון כשהוא הרחק
11 מאחור. אך נראה שלא מתאפשר לה להיות בקשר עם אימא שלה
12 כמו שהייתה, ז"א ההורים של אימה. זה מצב לא נכון ולא מה
13 שרצוי וחיוני עבור הילדה.
14 נראה כי האב א. רואה את א. ביתו ואותו - כאחד מול כל העולם.
15 הוא בנה להם בועה ואינו מאפשר להיכנס אליה. הוא אינו
16 מאפשר לסבים משני הצדדים ולמשפחות המורחבות להיכנס,
17 מתקשה לשתף פעולה עמנו, אינו מעבד את תהליך האבל אפילו
18 כעבור 4.5 שנים, אלא יושב ושומר על ביתו במנותק מהעולם. אני
19 דואגת כיצד הילדה תתפתח כראוי בעתיד הן רגשית והן חברתית
20 וכיצד תיתן אמון בסביבה הקרובה ואח"כ הרחבה יותר כשיש
21 לאביה חרדות קשים ובלתי מטופלים. המצב הקיים אינו טובתה
22 של הקטינה. היא חשופה למצב לא תקין שמציף מערכת יחסים
23 משפחתית באופן שאינו נכון ושאלנו מודאגים בגינה.
24 במקרה זה אין אנשים טובים או רעים אלא טרגדיה משפחתית
25 בה כל אחד מן הצדדים פועל כמיטב יכולתו והבנתו. לצד ההערכה
26 הרבה לתפקוד האב וההבנה כי פועל כמיטב יכולתו והבנתו יש
27 לסייע לו בקבלת כלים שיסיעו בהתמודדות עם מציאות החיים
28 באופן שיקל את הציפיות מהילדה.
29 נראה כי במצב הנוכחי הקשה הקיים אין מקום להמשיך
30 במתכונת הקיימת ויש מקום להוציא את הביקורים מחוץ לבית
31 למקום נייטרלי עם פיקוח, הכוונה והכלה כמרכז קשר אשר

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 ייקבע באמצע הדרך, כן נראה שיש צורך באיש מקצוע שיסייע
2 לא. ויסייע לאלמה להיפרד מעט מהאבא ולאפשר למשפחות
3 המורחבות להיכנס לחייה, כולל הסבים מצד האם ומצד האב.
4
5 המלצות:
6 1. מרכז קשר - הסבים ס. וא. יתחילו להיפגש עם נכדתם א.
7 במסגרת מרכז הקשר ב... אחת לשבוע למשך שעה -
8 שעתיים, זאת למשך חצי שנה.
9 2. האב ידאג להביא את ביתו, לצאת מהאזור ולחזור בשעה
10 שתיקבע על מנת לאסוף את ביתו.
11 3. ממליצה שהאב יקבל סיוע רגשי מטעם משרד הביטחון
12 עמ"נ לסייע לו בתהליך עיבוד האבל.
13 4. ממליצה שהאב יקבל הדרכה הורית - על מנת לסייע לו
14 בגידול הילדה.
15 5. על סמך הדיווח וההתקדמות בקשר נמליץ הלאה. המטרה
16 לבנות קשר טוב בין הקטינה לסבים מצד האימא, עד לכיוון
17 של הסדרים פתוחים וטובים.
18 6. מבקשת מתן סמכויות 19 ו-68 לשנה."
19
20 40. בתסקיר משלים הנושא תאריך 16.2.2015, התלוננה עורכת התסקיר על חוסר שיתוף
21 הפעולה מצד האב וכתוצאה מכך נמצאת הקטינה במצוקה. להלן, אצטט מתוך התסקיר
22 המשלים:
23
24 "לאחר ועדת ההערכה שנערכה במרכז הקשר ב... בשיתוף צוות
25 המרכז, ראש צוות ופק"סית מחוזית לסדרי דין הגב' א.ס אני
26 מבקשת לומר כמה דברים:
27 מרכז הקשר הינו חלק מהמערך הטיפולי של שרותי הרווחה
28 ודורש את שיתוף הפעולה של האב ושל הסבים עם פקיד הסעד.
29 יש כאן חוסר שיתוף פעולה מוחלט מצד האב עם שרותי הרווחה.
30 הסדרי הראייה של הקטינה א. חושפים אותה לקונפליקט מפני
31 שהיא אינה מקבלת רשות פסיכולוגית מאביה. הילדה מקבלת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 מסרים סמויים וגלויים מאביה שהקשר עם הסבים מזיק, לא
2 טוב ואולי מסוכן עבורה, והיא נאלצת לשמר את ההתנגדות מבלי
3 יכולת התקשרות.
4 בדיווח הועדה נאמר כי א. שרויה במצוקה, ומידי שבוע ניצבת
5 מחדש בקונפליקט. האב מנחה אותה כך שאינה יכולה להשתחרר
6 וליצור קשר אמיתי ומיטיב עם הסבים הטובים והמיטיבים –
7 הורי אימה המנוחה. במצב כזה הועדה סבורה שהילדה משלמת
8 מחיר – הן במפגש והן בחוסר מפגש.
9 אנו סבורים שחובה לתת סמכויות לפקידת הסעד ולחייב את
10 הצדדים בשיתוף פעולה, לחייב את האב בקבלת טיפול רגשי
11 קליני, ואבחון פסיכודיאגנוסטי לקטינה (מה שמתחולל בנפשה,
12 מה תהליכי ההזדהות שלה, מהם יחסי האובייקט ומהי תפישת
13 המשפחה). מנסיונינו, ללא התערבות טיפולית של גישור בין האב
14 לסבים, התהליך לא יוכל להתקדם ותמשיך הפגיעה בילדה.
15 הועדה לא חושבת שנכון להמשיך כך בהסדרי הקשר ומביעים
16 דאגה גדולה מאוד למצב הקטינה.”
17
18 41. אין בידי לקבל את טענת מצוקתה של הקטינה כסיבה מספקת להרחבת הסדרי הראייה
19 שלה עם הסבים. כפי שתואר, אראה בהמשך, כי הקשר אינו מתחייב בין הצדדים. עורכת
20 התסקיר נשמעה בחקירתה חד-צדדית ואוהדת את עמדת הסבים, בסברה שיש חובה
21 מוחלטת מן הדין כי יהיה קשר בינם לבין נכדתם. לפיכך, גם אין בידי לקבל במלואן את
22 המלצותיה, ולהלן אפרט טעמי:
23
24 41.1 עורכת התסקיר העו"ס לסדרי דין התעלמה מטענות הסבים המכפישים בצורה
25 ניכרת את הנתבע. גם כאשר נחקרה על כך לא השיבה העו"ס בצורה ממשית ונטתה
26 להתעלם מהשאלה. להלן, אצטט מתוך חקירתה הנגדית בעמודים 47 ו-48
27 לפרוטוקול:
28
29 “ש. את כותבת שהסבים אומרים לך שא. כינה אותם בנוכחות
30 הילדה כשקרנים, והסבא אומר לך 'כי כל הכעס החל
31 בשבעה, כאשר בתם הבכורה צעקה על א. וכינתה אותו

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 רוצח והם לא מצדיקים אותה בכלל...'. ואמרת שלא
2 שופטים אדם בזמן של כאב. האם את יודעת שהסבים
3 הגישו נגד אלי תביעה, בה הם טענו את כל הטענות
4 האלה, כמו שהם, לאחר 4 שנים מאז נפטרה א.
5 ת. א. אמר לי את זה.
6 ש. הוא אמר לך שזו לא רק האחות, ואת חשבת שזה חסר
7 חשיבות?
8 ת. מה חסר חשיבות?"

9
10 גם בהמשך חקירתה, העו"ס לסדרי דין (עמוד 48 שורה 5 ואילך) התעלמה מהעובדה 41.2
11 שהסבים מאשימים עד היום את הנתבע כי ניהל רומן עם חברתה המנוחה, בעוד
12 המנוחה מוטלת על ערש דווי, ולא התנצלו או חזרו בהם אפילו:
13

משיבה לשאלות בית המשפט:

14
15 ש. אם זה נכון שהם מכפישים אותי, מדוע הבת שלו צריכה
16 לראות את הסבא והסבתא מבלי שהם יתנצלו ויגידו
17 לילדה שזו טעות וזה לא נכון? האם אפשר לעבור על זה
18 לסדר היום? הם טוענים כלפי א. טענות קשות, האם
19 בנסיבות אלה הם עדיין צריכים לראות את הילדה?
20 ת. בהחלט. אם הם טוענים טענות קשות מה שהוא טוען
21 כלפיהם..."

22
23 עוד אציין, כי גם החקירה לעו"ס לסדרי דין לא היתה תשובה הולמת מדוע חזרו 41.3
24 התובעים על טענותיהם גם שנים לאחר מותה המצער של בתם, וכתבו כל זאת
25 בכתבי טענותיהם. אביא מדבריה (עמוד 48 לפרוטוקול):
26

27 "יש שני צדדים למטבע. הסבים קודם כל איבדו את הילדה
28 שלהם ואנחנו שוכחים את זה. הם מטפלים בעצמם כל שבוע. א.
29 איבד את אשתו, חמש שנים שהוא אלמן, הוא יושב ומדבר איתי,
30 עם בית הספר וכל גורם וישר בוכה כאילו אתמול היא מתה, ואי
31 אפשר שלא לכאוב ולהזדהות. תעבד את האבל, אתה בחור בן 40,

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1
2 כך גם קבעה חברתי, כבוד השופטת אלון, בתמ"ש (חיפה) 21877-02-12 הקטינים נ' האם
3 (פורסם במאגר "נבו"), כאשר דחתה תביעתם של סבים שרצו קשר עם נכדיהם
4 בניגוד לעמדת אמם; אביא הדברים כלשונם מתוך פסק הדין:
5
6 **"... הגעתי למסקנה כי כפיית קשר בין הסב לבין נכדיו, לא**
7 **תהיה אפקטיבית בראי של טובת הקטינים, לו הוריתי על קשר**
8 **בין הסב לבין כל אחד מהנכדים, בניגוד לרצון האם, היה על כל**
9 **קטין להתמודד עם הפער שבין החלטת בית המשפט לבין רצון**
10 **אימו ועמדתה, התמודדות שהיתה חושפת אותם לקונפליקט**
11 **המתמיד בין אימם לבין סבם, וממילא לא היתה עולה בקנה**
12 **אחד עם טובתם."**
13
14 .43 לצערי הרב, נוכח האמירות הקשות של הסבים בגנותו של האב בכתב תביעתם, אני סבורה
15 שיקשה עליהם להימנע מדברים או ממסרים כאלה באזני הקטינה, שכל מה שיש לה
16 בעולמה הוא אביה, משנפטרה אמה. להלן, אפרט אמירותיהם הפוגעניות של הסבים-
17 התובעים:
18
19 43.1 בסעיף 27 לתביעתם, האשימו אותו כי בעת שהמנוחה נאבקה על חייה, ובהיותה
20 בבית חולים, ניהל הנתבע קשר רומנטי ואינטימי עם חברתה.
21
22 43.2 בסעיפים 28-34 מתואר הסכסוך עם דודתה של המנוחה, שהאשימה ב"שבעה" את
23 הנתבע, ותביעתה להסדרי ראייה עם הקטינה נדחתה על ידי כבוד השופטת סיון ז"ל.
24
25 43.3 הסבים צרפו נספח א לתביעתם, בו דרש מהם הנתבע כי יגנו את התנהגותה של
26 בתם, דודתה של הקטינה, על האשמותיה כלפי הנתבע והימנעות מפגישת הדודה
27 עם הקטינה – כבר מכאן, ניתן ללמוד על עומק העוינות הקשה בין הדודה והנתבע,
28 והרחבה על כך כפי שנסרק לעיל, ניתן למצוא בכתב הגנתו של האב.
29
30 .44 לצערי, נאלצתי להשתמש במילה החרیפה "עוינות", כיוון שהדברים עלו גם מחקירתם
31 הנגדית של הסבים: התובע אמר שהיחסים עם הנתבע טרם פטירת המנוחה היו "קצת

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 קרים" (עמוד 5 לפרוטוקול), וכאשר נשאל איך הוא רואה את הנתבע, אמר: "הוא היה
2 החתן שלי, והבת שלי מתחת לקבר..."
3
- 4 עוד אומר בהקשר זה, כי אין בידי לקבל את טענת ב"כ התובעים בסעיף 21 לסיכומי
5 התשובה שלה, כי כביכול התובע התנצל בפני הנתבע. הנתבע בסיכומיו אמנם מאשר שאחרי
6 הדיון בעת שהסב בא לבקר את הנכדה בביתו הוא התנצל, אך כשהנתבע שאל אותו על מה
7 הוא מתנצל השיב שאינו יודע. מכל מקום, אם קרו דברים לאחר הדיון לא אדע על כך.
8 באוזני ו/או במהלך הדיון לא היתה כל התנצלות.
9
- 10 כאשר נשאל התובע על ההתפרצות של הדודה כלפי הנתבע מיד לאחר ההלוויה, הוא הבין
11 את בתו (הדודה), ולא טרח להגן על הנתבע.
12
- 13 גם בעת הדיון, התובע לא הסתייג מדברי הדודה, וכך אמר בעמוד 5 לפרוטוקול:
14
- 15 "ש: היא צרחה עליו שהוא רצח את א.והיא אמרה לו
16 שהוא בגד בא. כשהיא היתה מאושפזת בבית
17 החולים עם החברה שלה?
18 ת: בזה אני לא בטוח, עקב הכאב שהיא איבדה את אחותה
19 היא הוציאה את הכעס. כל אדם שמאבד אח או אבא יש
20 לו את הכאב."
21
- 22 בהמשך (עמוד 6 לפרוטוקול) אישר התובע שהוא יודע שהנתבע מאד נפגע מזה, וכי "זה לא
23 היה בסדר" מצד הדודה, אך בכל זאת כפי שהראיתי לעיל, הוא לא נמנע לחזור על אותם
24 דברים בתביעתו.
25
- 26 התובע אישר שהוא יודע שהדודה שלחה פקסים למקום עבודתו של הנתבע ולא אמר כי
27 יעצור בעד הדודה מלהשפיע על הילדה במחשבתה כי אביה גרם למות אמה.
28
- 29 האיזון הנכון שבין עמדת הסבים לעמדת הנתבע הוא לאפשר הסדרי ראייה במרכז קשר,
30 לתקופה של כחודשיים ימים - בהסדרים אלה הנתבע לא יהיה נוכח. במידה שבמרכז
31 הקשר יסברו שהסבים-התובעים אינם מדברים בגנות אבי הקטינה, יוכלו התובעים

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

- 1 לקחת את הקטינה ממרכז הקשר למשך כשעתיים, ולהחזירה למרכז הקשר, והכל בכפוף
2 לכך שהתובעים לא יפגישו את הקטינה עם דודתה. בעניין זה, אמרה התובעת, כי הדודה
3 "... לא תהיה בביקור וזה מספיק מה שהיא אמרה, ואמרתי לה שאני לא ארשה לה שהיא
4 תדבר כך לילדה. לילדים לא מדברים דברים כאלה" (עמוד 10 לפרוטוקול).
5
6 .50 עוד אני מורה, כי הקטינה תקבל טיפול רגשי באופן דחוף, והנתבע יקבל הדרכה הורית,
7 ואם הוא באמת משתתף, כפי שהצהירה באת כוחו, בטיפול פסיכולוגי, די בכך. הנתבע
8 יצהיר תוך 60 יום על כך לבית המשפט. עוד אני מורה, שגם התובעים עצמם יקבלו הדרכה
9 הורית במסגרת מתאימה, בין בקהילה ובין באופן פרטי- והכל כפי שיומלץ על ידי גורמי
10 הרווחה.
11
12 .51 קביעותיי שלעיל, מאזנות לדעתי בין עמדות הצדדים, ומשרתות את טובת הקטינה: הפגישה
13 במרכז הקשר (שהיא גם מסגרת טיפולית) שהוא מקום נייטרלי, בלא עיני הצופה של האב
14 מחד גיסא, ובלא הדודה או מקום בו הילדה יכולה לשמוע דברים שיערערו את עולמה,
15 ימנעו ממנה "קונפליקט נאמנות" ומצוקה נוספת על מצוקת יתמותה.
16
17 .52 בסיכומיו, הצהיר האב בהגינותו על כוונתו לעקור ל... לשם לימודי ... התובעים התרעמו על
18 כך ואף אפשרתי להם זכות תגובה עקב כך. לעניות דעתי, אין ספק שלהורה אוטונומיה
19 מלאה ושיקול דעת כיצד לגדל את ילדיו ולחנכם, וכפי שכותבת חברתי, כבוד השופטת אלון
20 בפסק דינה היפה, תמ"ש (חיפה) 21877-02-12 (שם):
21
22 **"... כאשר עמדת המוצא היא שחזקה על ההורים שיפעלו לטובת**
23 **ילדיהם וכי החלטותיהם מבטאות את החלטות הראויות**
24 **והטובות ביותר בגידול ילדיהם, זכות זו של ההורים יוצרת את**
25 **האוטונומיה והפרטיות של התא המשפחתי וחזירה אליו תיעשה**
26 **במצבים קיצוניים ובזהירות הראויה, וזאת כאשר הורה אינו**
27 **מקיים את חובותיו הבסיסיות כלפי ילדו (ראה: ע"א 2266/93**
28 **פלוני נ' פלוני, פד"י מט(221) 234-235 (1995)) הכלל הוא כי יש**
29 **להימנע מלהתערב באוטונומיה של התא המשפחתי המצומצם,**
30 **אלא במקרים קיצוניים וחריגים ..."**
31

בית משפט לענייני משפחה בתל אביב - יפו

תמ"ש 37603-02-13

תאריך: 19.3.2015

בפני כבוד השופטת שפרה גליק

1 עם זאת, יש לאפשר לקטינה להיפגש עם התובעים. במקרה שהאב יעבור ל...או לכל מקום
2 אחר שאינו בארץ, והכל בכפוף לאמור להלן:
3
4 53. הנתבע ימסור לתובעים את כתובתו בחו"ל ויאפשר לתובעים לפגוש את הקטינה כל רבעון
5 ו/או כל שלושה חודשים, לפי נוחותם. הפגישות תיעשנה בתקופה שהתובעים יבואו לחו"ל
6 מידי יום למשך שעתיים ביום, במשך תקופה של עד שבוע ימים. בתקופת שהותם של
7 התובעים בחו"ל, הם יקחו ויחזירו את הקטינה אל מקום מגורי האב, ובכפוף לכך, שמלבדם
8 לא יהיו נוכחים בפגישה עם הקטינים בני המשפחה המורחבת.
9
10 למותר לציין, שכל אימת שהתובע והקטינה יבקרו בארץ (בתקופת שהות ממושכת של
11 הנתבע בחו"ל), יוכלו התובעים לראות את הקטינה.
12

סיכום של דבר

13
14
15 54. נקבע כאמור בסעיפים 49, 50, 53.
16
17 55. בנסיבות העניין מצאתי לנכון שלא לחייב בהוצאות.
18
19 56. ניתן לפרסם בהשמטת שמות.
20

21 ניתן היום, כ"ח אדר תשע"ה, 19 מרץ 2015, בהעדר הצדדים.

22
23 חתימה
24
25
26
27
28
29
30